

Beleidsnota grondwater Gemeente Zuidplas

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Leeswijzer	7
2. Wettelijk kader	8
2.1 Waterwet	8
2.2 Hoofdpijnen gemeentelijk globaal beleid	8
3. Geologische situatie Zuidplas	12
3.1 Inventaristatie	12
3.1.1 Bodemgebruik en fysische kenmerken bodem	12
3.1.2 Kenmerken funderingen bebouwing	12
4. Van globaal naar gedetailleerd beleid	13
4.1 Inleiding	13
4.1.1 Beleidsdoelen	13
4.1.2 Kern van het grondwaterbeleid	13
4.1.3 Afbakening	14
4.1.4 Grondwatermeetnet	14
4.1.5 Grondwateroverlast	14
4.2 Definities	15
4.2.1 Openbaar gebied	15
4.2.2 Verantwoordelijkheid percee-eigenaar	15
4.2.3 Structureel	15
4.2.4 Nadelige gevolgen	16
4.2.5 Bestemming	16
4.2.6 Inspanningsplicht	16
4.2.7 Doelmatigheid	17
4.2.8 Verantwoordelijkheid van andere overheden	17
4.2.9 Verplichtingen gemeenten	17
4.3 Geactualiseerd en verder gedetailleerd beleid	17
4.3.1 Watertoets	17
4.3.2 Inzicht in grondwaterstanden	17
4.3.3 Inzicht in de risico's	18
4.3.4 Loketfunctie	18
4.3.5 Communicatie over de grondwatertaak	19
4.4 Uitvoering maatregelen grondwaterzorgplicht	20

4.4.1	Doelmatige combinatie met andere werken	20
4.4.2	Gedifferentieerd beleid naar bebouwingdichtheid	20
4.4.3	Onderhoud.....	20
5.	Financiering van de beleidmaatregelen	21
5.1	Maatregelen huidige globaal beleid	21
5.2	Nieuwe maatregelen door nieuw beleid.....	21

Samenvatting

Inleiding

In het GRP is reeds globaal beleid opgenomen. Dit wordt nu verder gedetailleerd.

In de Waterwet is de zorgplicht van de gemeente verbreed met de zorg voor grondwater. In het vigerende vGRP van Zuidplas 2011-2015 is globaal beleid gedefinieerd. Dit globale beleid wordt in deze notitie verder uitgewerkt tot gedetailleerder beleid.

Artikel 3.6 lid 1 van de Waterwet omschrijft de grondwaterzorgplicht:

De gemeente draagt zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

Beleidsdoelen

De volgende beleidsdoelen zijn nagestreefd:

- Een kader opstellen voor de omgang met grondwateroverlast op particulier gebied (het gaat hierbij om grondwater dat particulieren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken).
- Het uitwerken van de definities uit het globale grondwaterbeleid tot specifieke, meetbare termen.

Kern van het grondwaterbeleid

De gemeente neemt bij grondwateroverlast op particulier terrein overtollig grondwater in ontvangst als de aanvrager heeft aangetoond dat:

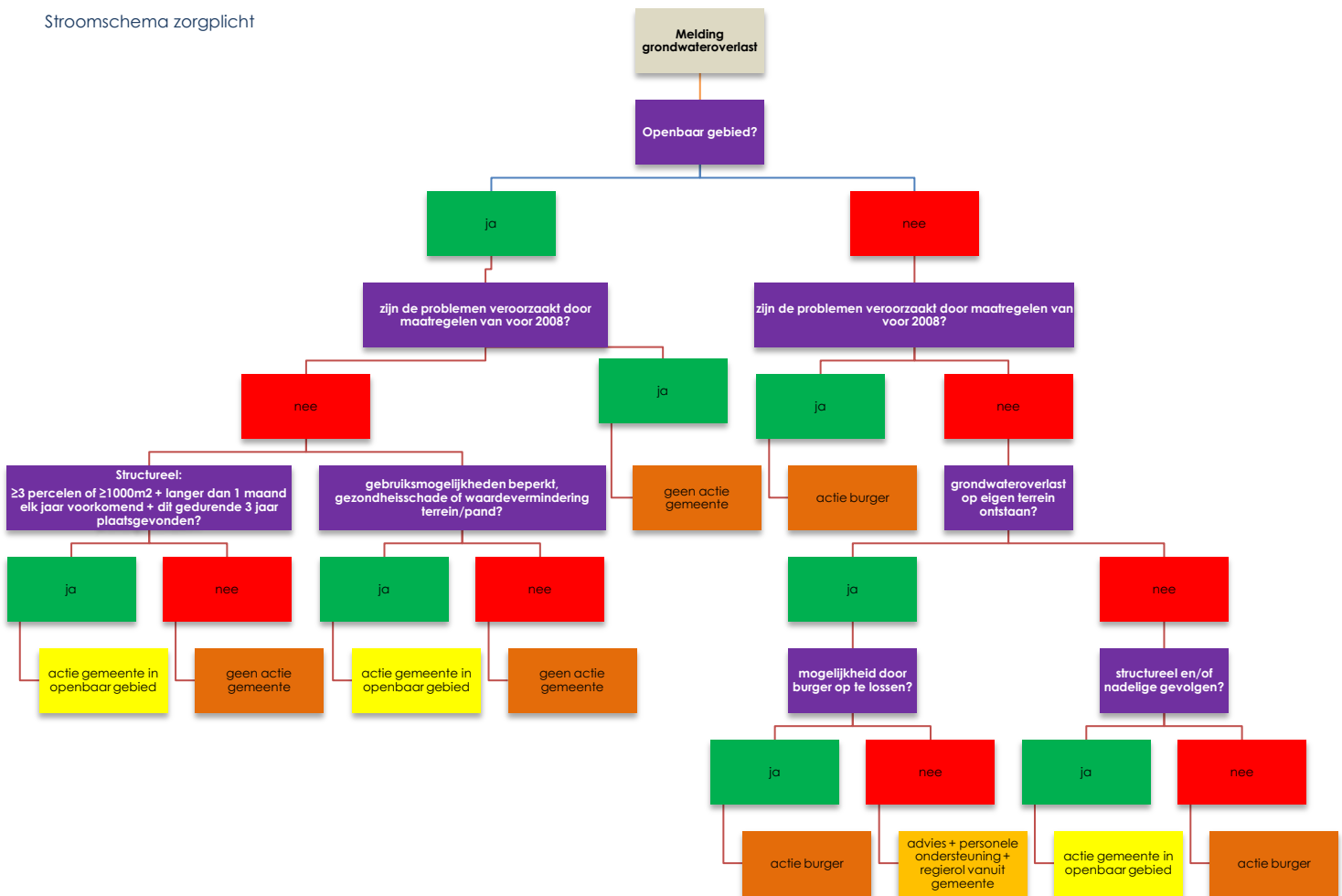
De gemeente treft geen grondwater maatregelen op particulier terrein en neemt alleen onder strikte voorwaarden overtollig grondwater van particulier terrein in ontvangst.

Er daadwerkelijk een blijvend probleem door hoge grondwaterstanden is die het gebruik van het perceel volgens de mogelijkheden van het bestemmingsplan belemmeren en bouwkundige maatregelen niet haalbaar zijn. In de zeer uitzonderlijke situatie waarbij grootschalige grondwateroverlast optreedt, overweegt de gemeente om een drainagesysteem aan te leggen in de openbare ruimte als dit doelmatig is. De gemeente neemt naar aanleiding van meldingen van overlast het initiatief om de overlast te onderzoeken.

De gemeente zal geen maatregelen treffen op particulier terrein, nog een bijdrage in welke vorm dan ook daarvoor beschikbaar stellen.

Figuur S.1

Stroomschema zorgplicht

Maatregelen huidige globaal beleid en financiering

De dekking van de kosten voor bestaand globaal beleid is reeds opgenomen in het vGRP 2011-2015.

Een aantal in deze nota genoemde maatregelen zijn reeds opgenomen in het globale beleid en daarmee opgenomen in het vGRP 2011-2015. Met het vaststellen van dit vGRP, heeft de Raad ingestemd met financiering van deze maatregelen door middel van een kostendekkend rioolrecht en het beschikbaar stellen van de benodigde personele capaciteit die mede wordt gefinancierd uit het kostendekkend rioolrecht. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Grondwatermonitoring beperkt aantal peilbuizen;
- Klachtenafhandeling grondwater;
- Uitvoeren communicatietak;
- Nemen van anticiperende maatregelen in stedelijk gebied.

Nieuwe maatregelen en financiering

In het geactualiseerde en gedetailleerde beleid zijn een aantal aanvullende maatregelen opgenomen. In het nieuwe GRP dat naar verwachting eind 2014 door B&W aan de Raad wordt voorgelegd, zal dekking van de kosten voor deze nieuwe maatregelen worden opgenomen. Door middel van een kostendekkend rioolrecht zullen de maatregelen en de benodigde personele capaciteit worden gefinancierd. Het gaat om de volgende maatregelen.

- Uitvoeren aanvullende communicatietaken;
- Nemen van aanvullende anticiperende maatregelen in stedelijk gebied;
- Aanleg en onderhoud grondwateroverlast maatregelen in openbaar gebied;
- Inrichten van een loketfunctie (waterloket) en het beheren van de informatiepagina op internet (ICT).
- Opstellen risicokaart grondwater.

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Als gevolg van het in werking treden van de Waterwet eind 2009, is de zorgplicht van de gemeente ook verbreed naar grondwater.

De afgelopen jaren is de frequentie en intensiteit van hevige regenbuien toegenomen. Het gevolg is een stijgende kans op wateroverlast in bebouwd gebied. Daarnaast zijn in ongeveer 40% van de gemeenten grondwaterproblemen aanwezig. De 'oude' wetgeving was onvoldoende geschikt voor een adequate aanpak van deze opgaven door gemeenten. De rol van de overheid bij grondwaterproblemen in bebouwd gebied was niet geregeld. Ook ontbrak een geschikt bekostigingsinstrument. Tenslotte kende het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) een te beperkte invulling voor de grondwatervraagstukken waarvoor gemeenten staan. Op 22 december 2009 is daarom de Waterwet in werking getreden.

In het VGRP is reeds globaal beleid opgenomen. Dit wordt nu verder gedetailleerd.

In de Waterwet is de zorgplicht van de gemeente verbreed met de zorg voor grondwater. In het vigerende vGRP van Zuidplas 2011-2015 is globaal beleid gedefinieerd. Dit globale beleid wordt in deze notitie verder uitgewerkt tot gedetailleerder beleid.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage geeft na de inleiding in hoofdstuk 1, in hoofdstuk 2 een uiteenzetting van de wettelijke kaders en het gemeentelijk beleid. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de mogelijkheden van grondwaterzorg omschreven. Hoofdstuk 4 omvat een omschrijving van het takenpakket dat daaruit voortvloeit en hoe dit wordt vertaald naar de benodigde personele en financiële middelen.

'Koppensnellen' mogelijk door koppen en kaders.

Aan de hand van de paragraafkoppen, tussenkoppen en de kaders aan de zijkant van de tekst kan dit rapport snel op hoofdlijnen doorgelezen worden.

Wettelijk kader

2.1 Waterwet

In de waterwet uit 2009 is de gemeentelijke zorgplicht voor grondwater vastgelegd. Hierbij houdt de burger nadrukkelijk verantwoordelijkheid en kan de gemeente doelmatigheidsafwegingen maken.

Tussen 2008 en 2009 hebben zich een aantal wijziging in wet- en regelgeving voorgedaan op het gebied van water, afvalwater en grondwater.

Per 1 januari 2008 is de Gemeentewet, de Wet Milieubeheer en de Wet op de Waterhuishouding gewijzigd. De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is toen in werking getreden en regelt (onder andere) de gemeentelijk zorgplichten op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Deze laatste zorgplicht is vanaf 1 januari 2008 opgenomen in de wetgeving. De 'Wet gemeentelijke watertaken' is december 2009 opgegaan in de 'Waterwet'.

In de Waterwet wordt expliciet de gemeentelijke zorgplicht voor grondwater vastgelegd. Dit betekent dat de gemeente aanspreekbaar is voor grondwaterproblematiek en wordt geacht hiervoor beleid op te stellen. De kaders waarbinnen de gemeentelijke zorgplicht vallen zijn tevens in de wet opgenomen. De burger houdt nadrukkelijk een verantwoordelijkheid en tevens is aan de gemeente ruimte gegeven om doelmatigheidsafwegingen te maken.

Artikel 3.6 lid 1 van de Waterwet omschrijft de grondwaterzorgplicht:

De gemeente draagt zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

Gemeenten dienen de wet verder uit te werken en te verankeren in gemeentelijk beleid. De zorgplicht zoals gedefinieerd in de Waterwet werkt niet met terugwerkende kracht en leidt niet tot aansprakelijkheid voor schadesituaties uit het verleden.

2.2 Hoofdlijnen gemeentelijk globaal beleid

Het huidige globaal beleid is gedefinieerd in het uitgebreid gemeentelijk rioleringsplan vGRP 2011-2015 zoals dat op 20 december 2011 is vastgesteld. Dit vGRP is uitgebreid omdat ook de zorgplicht voor grondwater erin is vastgelegd. De volgende zorgplichten zijn nu aan de orde voor de gemeente:

- Zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- Zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
- Zorgplicht voor het grondwater.

Het gedefinieerde globale beleid in het vGRP 2011-2015 is "smal" ingestoken, er worden geen extra taken uitgevoerd dan de taken die strikt volgens de zorgplicht door de gemeente uitgevoerd dienen te worden. Dit is de meest doelmatige insteek van het beleid. Het huidige beleid heeft echter een verdere uitwerking nodig omdat de gebruikte algemene terminologie voor diverse uitleg vastbaar is.

Hierna volgt de integrale tekst uit het vGRP 2011-2015 Grondwaterbeleid:

Invulling grondwaterzorgplicht

De zorgplicht heeft duidelijk het karakter van een inspanningsverplichting, waarbij de gemeente bij de uitvoering van haar taak de beleidsvrijheid heeft die aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is. Dit wil zeggen dat de gemeente niet verantwoordelijk is voor handhaving van het grondwaterpeil in bebouwd gebied. De zorgplicht werkt niet met terugwerkende kracht en leidt niet tot aansprakelijkheid voor schadesituaties uit het verleden.

Om afwegingen rond het grondwater te kunnen maken moet een beeld bestaan over eventuele grondwaterproblemen. Gemeente Zuidplas heeft geen uitgebreid onderzoek gedaan naar het voorkomen van grondwateroverlast in de gemeente. Uit beschikbare gegevens blijkt dat, ondanks de lage ligging, op zeer beperkte schaal grondwateroverlast voorkomt. Nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de bestemming die aan de gronden is gegeven moeten structureel van aard zijn. Klimatologische omstandigheden (waaronder calamiteiten zoals extreme neerslag en overstroming door rivieren) kunnen leiden tot een tijdelijk hogere grondwaterstand. De gebruiksfunctie wordt daardoor weliswaar tijdelijk verminderd, maar dat betekent niet dat deze ook op de langere termijn wordt aangetast.

In de waterwet uit 2009 is de gemeentelijke zorgplicht voor grondwater vastgelegd. De zorgplicht heeft een duidelijk karakter van een inspanningsverplichting voor de gemeente. Hierbij houdt de burger nadrukkelijk verantwoordelijkheid en kan de gemeente doelmatigheidsafwegingen maken.

Invulling grondwaterzorgplicht

De gemeente is niet verplicht alle problemen die door grondwaterstanden ontstaan op te lossen. De gemeentelijke zorgplicht beperkt zich tot structurele problemen, voor zover deze kunnen worden opgelost door doelmatige maatregelen in openbaar terrein

De gemeente Zuidplas is aanspreekbaar voor grondwateroverlast maar niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de grondwaterstand. De gemeente is verantwoordelijk voor grondwateroverlast die ontstaat als gevolg van maatregelen die zijn genomen na het in werking treden van de zorgplicht (1-1-2008). De gemeente vormt het (grondwater)loket voor klachten en zorgt in samenwerking met de waterbeheerder voor een doelmatige aanpak. Maatregelen in het openbare stedelijke gebied (aanleg drainage e.d.) komen voor rekening van de gemeente.

De gemeente kiest in gebieden waar grondwateroverlast bekend is voor een actieve rol. Waar grote structurele wijzigingen in de grondwaterstand mogelijk worden geacht, bijvoorbeeld bij vervanging van lekke riolering zal de gemeente de grondwaterstand actief monitoren. Op deze plaatsen legt de gemeente bij de vervanging van de riolering ook drainage aan. In gebieden waar geen overlast bekend is neemt de gemeente een passieve rol aan. Op het moment dat er meldingen van grondwateroverlast binnen komen, gaat de gemeente eerst onderzoek doen naar de klachten.

De werkdefinitie van betekenisvolle (structurele) grondwaterproblemen is dat hiervan sprake is als alle drie de volgende aspecten gelden (a en b en c):

- a. de problematiek is ernstig, wat zich uit in één of meer van de volgende verschijnselen:
 - gezondheidsklachten (bijv. als gevolg van optrekkend vocht door water in de kruipruimte in woningen met houten vloeren);
 - serieuze funderingschade;
 - ernstige belemmering van het gebruiken van de grond waarvoor deze bestemd is (bijv. doordat de grond onbegaanbaar is);
- b. het probleem heeft enige omvang (het betreft een aanzienlijk oppervlak, het is bijv. een probleem op buurniveau) (doelmatigheid);
- c. de problematiek wordt aantoonbaar veroorzaakt door (verandering in) de grondwaterstand.

De maximaal toelaatbare grondwaterstanden worden per project vastgesteld. Landelijke normen worden als richtlijn gehanteerd.

Rol van de particulier

De perceelseigenaar is voor ieder probleem in eerste instantie verantwoordelijk voor het oplossen van zijn eigen grondwaterprobleem. Pas als dit in redelijkheid niet van de eigenaar gevraagd kan worden, is er een taak weggelegd voor de gemeente Zuidplas in samenwerking met andere partijen zoals het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) en Provincie Zuid-Holland (PZH). De gemeente neemt in dat geval de regierol op zich. De gemeente stelt zich tot doel de burger het mogelijk te maken zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen. Dit zal voornamelijk bestaan uit het bieden van advies en (personele) ondersteuning en door een centraal meldpunt (grondwaterloket) in te stellen.

De aanpak van grondwateroverlast is een samenspel van de grondeigenaar, gemeente, Hoogheemraadschap en Provincie, de wet wijst hierbij uitdrukkelijk niet één van de overheden aan die zorgt voor een grondwaterstand. De gemeente treft in ieder geval maatregelen als grondeigenaar voor haar eigen grondgebied waarbij de maatregelen problemen moeten oplossen en doelmatig zijn. In het algemeen hebben bouwkundige maatregelen de voorkeur boven waterhuishoudkundige maatregelen.

Ten aanzien van de grondwaterzorgplicht heeft de gemeente, op basis van de huidige beperkte kennis van de grondwaterstanden in de gemeente, haar beleid voorlopig geformuleerd. Om beter inzicht te krijgen in met name de fluctuaties van de grondwaterstanden wordt er onderzoek gedaan. Met de uitkomsten van dit onderzoek zal het grondwaterbeleid eventueel herzien worden. Echter echte actieve sturing van het grondwater blijft gezien de bodemgesteldheid in de gemeente erg moeilijk zo niet onmogelijk.

Rol van de particulier bij verwerking grondwater

De particulier zal aantoonbaar alles in het werk moeten stellen om grondwateroverlast op eigen terrein te bestrijden. Als de particulier hier niet toe in staat is en het is doelmatig dan neemt de gemeente de regierol op zich om samen met andere partijen de overlast op te lossen. De perceelseigenaar dient zelf te zorgen dat verblijfsruimten vochtdicht zijn.

Geologische situatie Zuidplas

3

3.1 Inventaristatie

Om gefundeerde uitspraken over het grondwaterbeleid te kunnen doen, is een technische verkenning in de vorm van een quick scan uitgevoerd naar de bodem- en grondwatersituatie in de gemeente Zuidplas.

De bodem van Zuidplas bestaat vooral uit slecht doorlatende en zettingsgevoelige (zee)klei- en veengronden

3.1.1 Bodemgebruik en fysische kenmerken bodem

De gemeente Zuidplas is een landelijk en agrarisch gebied met deels lintbebouwing en enkele kleine stedelijke kernen. De land- en tuinbouw neemt een belangrijke plaats in het gebied in.

De bodemopbouw bepaalt de draagkracht en doorlatendheid van de bodem. Uit de bodemkaart blijkt dat er in de gemeente Zuidplas voornamelijk sprake is van zeeleig- gronden. Dit betreft het noordwestelijk deel, waaronder de kernen Zevenhuizen en Moerkapelle. In het zuidoosten van het gebied, waaronder bij de kernen Moordrecht en Nieuwerkerk a/d IJssel komen moerige gronden en veengronden voor. De klei- en veengronden in het gebied zijn zettingsgevoelig en slecht doorlaatbaar.

Op basis van de grondwaterstanden kaart zijn vooral in Zevenhuizen, Nieuwerkerk en Moordrecht risico's op het gebied van grondwateroverlast.

Op basis van een eerste analyse van de grondwaterstandenkaart (grondwatertrappen) wordt bij de hooggelegen kern Moerkapelle geen grondwateroverlast verwacht wordt. Bij de kern Zevenhuizen is de kans op grondwateroverlast groter vanwege hogere grondwaterstanden. De kernen Nieuwerkerk a/d IJssel en Moordrecht zijn vanwege hoge grondwaterstanden risicogebieden voor grondwateroverlast.

Binnen de gemeente Zuidplas bevindt zich geen grondwaterbeschermingsgebied.

3.1.2 Kenmerken funderingen bebouwing

In de bestaande woonwijken is de zetting meest beperkt. Dit komt door het nemen van zettingversnellende maatregelen bij de aanleg van de wijken. De woningen zijn enkele uitzonderingen daargelaten, gefundeerd op palen. In oude wijken die gebouwd zijn tot de jaren 60 zijn hiervoor over het algemeen houten palen gebruikt. Fluctuaties in grondwaterstand is voor de kwaliteit van de fundering van deze woningen zeer nadelig.

In de nieuwere wijken zijn betonnen palen gebruikt en is nagenoeg alle woningen gefundeerd op palen.

Woningen van voor 1970 zijn over het algemeen niet onderheid of zijn onderheid met houten palen. Grondwaterstand fluctuaties zijn nadelig voor deze funderingen.

Van globaal naar gedetailleerd beleid

4.1 Inleiding

4.1.1 Beleidsdoelen

In het vigerende globale grondwaterbeleid van Zuidplas zijn begrippen opgenomen die voor verschillende uitleg vatbaar zijn. Dit maakt het noodzakelijk om het huidige globale beleid gedetailleerder uit te werken.

Dit hoofdstuk maakt duidelijk wat overlast van grondwater is en onder welke omstandigheden een burger van de gemeente mag verwachten dat deze maatregelen treft om overlast van grond- en hemelwater te beperken of te voorkomen. Het maakt ook duidelijk onder welke omstandigheden de gemeente iets van de burger mag verwachten.

De volgende beleidsdoelen zijn nagestreefd:

- Een kader opstellen voor de omgang met grondwateroverlast op particulier gebied (het gaat hierbij om hemelwater dat particulieren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken).
- Het uitwerken van de definities uit het globale grondwaterbeleid tot specifieke, meetbare termen.

4.1.2 Kern van het grondwaterbeleid

De gemeente neemt bij grondwateroverlast op particulier terrein overtollig grondwater in ontvangst als de aanvrager heeft aangetoond dat:

Er daadwerkelijk een blijvend probleem door hoge grondwaterstanden is die het gebruik van het perceel volgens de mogelijkheden van het bestemmingsplan belemmeren en bouwkundige maatregelen niet haalbaar zijn. In de zeer uitzonderlijke situatie waarbij grootschalige grondwateroverlast optreedt, overweegt de gemeente om een drainagesysteem aan te leggen in de openbare ruimte als dit doelmatig is. De gemeente neemt naar aanleiding van meldingen van overlast het initiatief om de overlast te onderzoeken.

De gemeente zal geen maatregelen treffen op particulier terrein, nog een bijdrage in welke vorm dan ook daarvoor beschikbaar stellen.

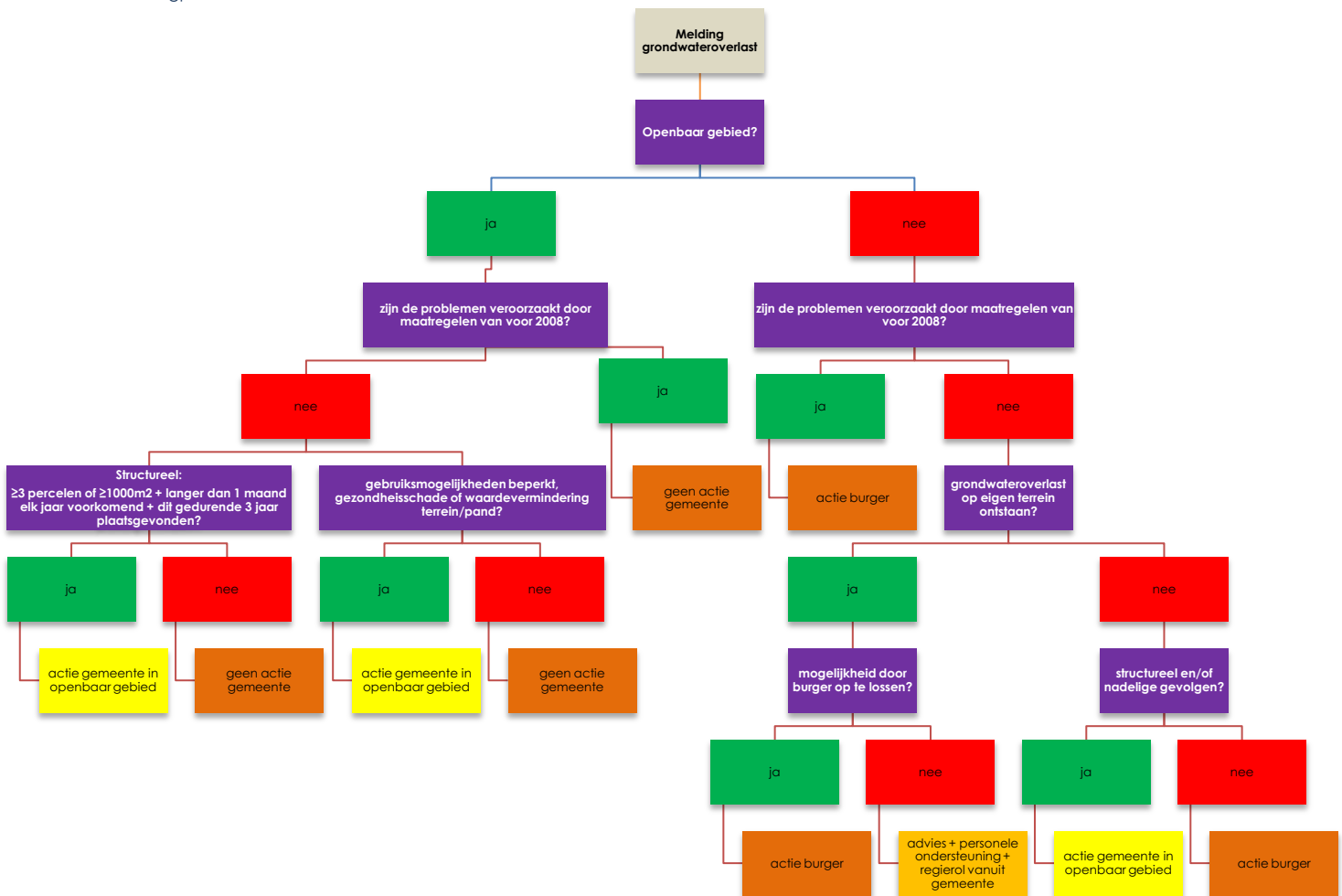
De beleidsdoelen zijn:

- kader opstellen voor de omgang met grondwater overlast op particulier gebied
- Het uitwerken van de definities uit het globale grondwaterbeleid tot specifieke, meetbare termen.

De gemeente treft geen grondwater maatregelen op particulier terrein en neemt alleen onder strikte voorwaarden overtollig grondwater van particulier terrein in ontvangst.

Figuur 4.1

Stroomschema zorgplicht

Deze nota behandelt de gevolgen van een te hoge of te lage grondwaterstand.

De gemeente heeft reeds een grondwatermeetnet dat periodiek wordt gemonitord.

Er zijn in de gemeente Zuidplas klachten bekend omtrent grondwateroverlast.

4.1.3 Afbakening

Dit beleidsplan heeft betrekking op (het bestrijden en voorkomen van) nadelige gevolgen van een te hoge of te lage grondwaterstand. Het grondwaterbeleid is primair gericht op de grondwaterkwantiteit.

4.1.4 Grondwatermeetnet

De gemeente meet de grondwaterstand met een grondwatermeetnet. Dit meetnet bestaat uit 15 peilbuizen die maandelijks handmatig worden opgenomen. De data wordt in een spreadsheet verwerkt. De data wordt slechts bij klachten en in geval van reconstructiewerkzaamheden geanalyseerd.

4.1.5 Grondwateroverlast

In Zuidplas zijn klachten bekend omtrent grondwateroverlast. Klachten over het oppervlaktewater en afvalwater hebben echter veruit de overhand. Over het algemeen wordt grondwateroverlast door de burgers gemeld als "water in de

kruipruimte". Diverse meldingen waren te herdefiniëren als zijnde gebroken huisaansluitelingen of hemelwaterafvoeren. Bij andere meldingen betrof het daadwerkelijk grondwater in de kruipruimte.

Ook grondwateroverlast ten gevolgen van vervanging van lekke riolering is bekend.

Bij enkele reconstructiewerkzaamheden in het stamriool in Moerkapelle zijn in het verleden problemen ontstaan nadat deze lekke riolering was vervangen. De gemeente heeft in openbaar gebied in de sleuf van de riolering drainage aangelegd om de problemen te verminderen. Na enige tijd heeft de grondwaterstand zich herstelt.

4.2 Definities

De wet hanteert een aantal definities waarbij de invulling van de definitie enige beleidsvrijheid laten. Hieronder is de definiëring en afbakening van de termen weergegeven die de gemeente Zuidplas hanteert.

4.2.1 Openbaar gebied

Openbaar gebied: Gebied niet in eigendom van private personen.

De grondwaterzorgplicht van de gemeente is een inspanningsverplichting die zich formeel beperkt tot het openbaar gebied. Dit is het gebied vanaf de perceelgrens van particulieren (huishoudens of bedrijven). De gemeente treft alleen maatregelen in deze openbare ruimte.

4.2.2 Verantwoordelijkheid perceeleigenaar

Eigenaren van percelen met grondwateroverlast zijn altijd zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen op eigen terrein.

De eigenaren van een pand of perceel zijn zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen tegen grondwaterproblemen op hun eigen terrein. Van de perceeleigenaar wordt verwacht dat hij de vereiste maatregelen neemt (waterhuishoudkundige en/of bouwkundige) om grondwaterproblemen te voorkomen of te bestrijden, voor zover deze problemen niet aantoonbaar worden veroorzaakt door onrechtmatig handelen of nalaten van een ander, particulier of overheid. Daarbij horen ook eigen wensen ten aanzien het gebruik en architectuur van het object, zoals wonen in de kelder en garages gelegen onder straatniveau.

Bouwkundige constructies zoals kelders, moeten conform het bouwbesluit waterdicht zijn. Ook de fundering is de verantwoordelijkheid van de eigenaar.

Ondergrondse gebruiksruimtes van panden, zoals een kelder of een souterrain, moeten volgens de bouwregelgeving waterdicht zijn. Als dit niet het geval is, is er sprake van een bouwkundig probleem waarvoor de eigenaar zelf verantwoordelijk is. Ook funderingsproblemen behoren tot de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het gefundeerde object.

Problemen die voor 1 januari 2008 bekend waren vallen niet onder de zorgplicht van de gemeente. Voor deze problemen is de perceelseigenaar altijd zelf verantwoordelijk.

4.2.3 Structureel

Structureel:

- ≥ 3 percelen of $\geq 1000\text{m}^2$ per locatie én
- gevolgen moeten tenminste jaarlijks terugkomen
- gedurende tenminste 1 maand continu én
- gedurende tenminste 3 jaren én
- stabiel of toenemend zijn in mate.

De gemeentelijke taak begint als er sprake is van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Klimatologische omstandigheden, zoals extreme neerslag of een extreem hoge rivierwaterstand, kunnen leiden tot een tijdelijk hogere grondwaterstand. Dit kan tijdelijk overlast geven, maar het hoeft niet te betekenen dat de gebruiksfunctie van een perceel ook op de langere termijn (structureel) wordt aangetast. Bij deze incidentele grondwaterproblemen heeft de gemeente dus geen taak. Incidentele grondwaterproblemen zal de perceeleigenaar moeten accepteren c.q. zal hij zelf maatregelen moeten nemen. Bij tijdelijke problemen met grondwater is de

perceeleigenaar zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen om de overlast te beperken. Dit geldt ook voor grondwater onderlast.

Als "structureel" definieert de gemeente Zuidplas:

- ≥ 3 percelen of $\geq 1000\text{m}^2$ per locatie én
- gevolgen moeten wederkerend zijn (tenminste jaarlijks) én
- gedurende langere tijd voorkomen (tenminste 1 maand continu) én
- niet tijdelijk zijn (tenminste 3 jaar) én
- stabiel of toenemend zijn in mate.

4.2.4 Nadelige gevolgen

Van nadelige gevolgen is sprake als de gebruiksmogelijkheden en/of de waarde van een terrein of pand worden verminderd door een te hoge of te lage grondwaterstand of als de gezondheid van de bewoners nadelig wordt beïnvloed als rechtstreeks gevolg van te hoge of te lage grondwaterstand.

Voorbeelden zijn gezondheidsklachten voor bewoners/gebruikers van panden, schade aan vloeren en/of wanden, schade aan wegconstructies of kabels en leidingen, aanzienlijke beperking van het woongenot, aanzienlijke waardedaling van woningen, veel hoger energieverbruik en funderingsschade, als gevolg van droogstand van houten funderingspalen.

Eén van de nadelige gevolgen is op zich al voldoende aanleiding voor maatregelen, maar alleen wanneer alle onder "structureel" en "doelmatig" genoemde aspecten van toepassing zijn. In die gevallen zal de gemeente nagaan welke maatregelen genomen kunnen worden en deze uitvoeren. Dit geldt ook als de structurele problemen zich voordoen op particulier terrein, maar deze met doelmatige maatregelen op openbaar gemeentelijk gebied verholpen kunnen worden.

Maatregelen kunnen inhouden dat de gemeente in sommige gebieden zorgt voor het inzamelen en verwerken van grondwater dat door particulieren wordt aangeboden zoals het afvoer van drainagewater. Maar in alle gevallen blijven perceeleigenaren verantwoordelijk voor het grondwater en maatregelen op het eigen perceel.

4.2.5 Bestemming

Voorwaarde voor maatregelen is dat de grondwaterstanden negatieve gevolgen moeten hebben voor de bestemming (bijvoorbeeld woonfunctie), er moet dus een probleem zijn. De aan de grond gegeven bestemming heeft alleen betrekking op bovengronds gebruik, zoals wonen, werken, recreatie en verkeer. Ondergrondse bouwwerken zoals parkeergarages en tunnels moeten zodanig geconstrueerd zijn, dat de waterdichtheid gegarandeerd is. Dit geldt ook voor kelders en souterrains van particuliere woningen en bedrijven.

4.2.6 Inspanningsplicht

Het grondwaterpeil fluctueert door vele (externe) factoren. Hierdoor is een vast grondwaterpeil technisch niet realiseerbaar. Gemeenten zijn niet verantwoordelijk voor handhaving van een bepaald grondwaterpeil in bebouwd gebied. De wet houdt hier rekening mee en legt gemeenten daarom slechts een inspanningsverplichting op, en geen resultaatverplichting. De gemeente kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het handhaven van het grondwaterpeil.

Nadelige gevolgen:
Eén van de volgende zaken treedt op:
Verminderen gebruiksmogelijkheden, verminderen waarde, aanzienlijke beperking van het woongenot, gezondheidsklachten, schade aan vloeren of wanden, schade aan wegconstructie, schade aan kabels en leidingen.

Bestemming:
Bovengronds toelaatbaar gebruik volgens het bestemmingsplan.

De gemeente is niet verantwoordelijk voor het grondwaterpeil. De verplichting van de gemeente is een inspanningsverplichting.

De gemeente kan wel aansprakelijk worden gesteld voor het niet nakomen van de grondwaterzorgplicht en het niet naleven van haar eigen beleid op dit vlak.

Doelmatig:
Afweging van de financiële implicaties, omvang, duur en oplossingsmogelijkheid en.
De gemeente moet een zorgvuldige afweging maken.

4.2.7 Doelmatigheid

In de afweging van gemeentelijke maatregelen moeten de financiële implicaties, de omvang en de duur van de problemen meegenomen worden, alsmede de verschillende mogelijke oplossingen om grondwateroverlast tegen te gaan (beïnvloeden van het grondwaterpeil in probleemgebieden versus laten nemen van bouwkundige maatregelen). Doelmatig wil zeggen dat de gemeente bij problemen met grondwater telkens een zorgvuldige afweging moet maken van kosten en baten.

Ook HHSK en PZH hebben verantwoordelijkheden op gebied van grondwater.

4.2.8 Verantwoordelijkheid van andere overheden

De gemeentelijke zorgplicht geldt alleen voor maatregelen die niet tot de verantwoordelijkheid van het Hoogheemraadschap of de provincie behoren.

Er is geen ontvangstplicht voor grondwater in alle gevallen maar slechts onder strikte voorwaarden.

4.2.9 Verplichtingen gemeenten

De gemeente is dus niet verplicht om altijd en overal maatregelen te nemen. Als het nemen van maatregelen (zoals drainage aanleggen in openbaar gebied of het ontvangen van drainage water vanaf particulier terrein) niet doelmatig is of als er geen sprake is van structureel nadelige gevolgen, dan is de gemeente niet gehouden maatregelen te nemen. Er is dus geen sprake van een ontvangstplicht voor grondwater in alle gevallen.

Aan de andere kant kan de gemeente ook niet zo maar weigeren grondwater te ontvangen, als er een geschikt rioolstelsel aanwezig is. Dat kan een bestaand grondwater-, hemelwater- of zelfs vuilwaterstelsel zijn. Als er redelijkerwijs geen andere lozingsmogelijkheid is, kan de gemeente de lozing van het overtollige grondwater op het rioolstelsel alleen weigeren als daar gegronde redenen voor zijn. In dat geval zal de gemeente een maatwerkvoorschrift moeten stellen op grond van het Besluit lozing afvalwater huishoudens. Tegen dat maatwerkvoorschrift staat bezwaar en beroep open.

4.3 Geactualiseerd en verder gedetailleerd beleid

4.3.1 Watertoets

Vanzelfsprekend is het beter om grondwaterproblemen te voorkomen dan om de ontstane overlast of onderlast te moeten beperken. De watertoets is hier het instrument voor. Bij de inrichting van (nieuwe) gebieden houdt de gemeente al rekening met het grondwater, met behulp van het bestemmingsplan en de gemeentelijke bouwverordening. Ook stelt de gemeente uitgiftepeilen vast voor gebieden. Waar grondwateroverlast wordt verwacht wordt bij de uitvoering van werken drainage in openbaar gebied aangelegd.

De watertoets zal nog meer dan voorheen gebruikt worden voor grondwater gerelateerde zaken.

De gemeente zal nog meer dan voorheen de watertoets gaan gebruiken om grondwater gerelateerde zaken aan de orde te brengen bij de betrokken partijen.

De gemeente heeft reeds voldoende inzicht in de grondwaterstanden in het gebied. De resultaten zullen jaarlijks worden gebundeld in een rapportage.

4.3.2 Inzicht in grondwaterstanden

Sinds 2009 monitort de gemeente in haar gebied maandelijks een beperkt aantal peilbuizen. Deze peilbuizen zijn zodanig verspreid over de gemeente dat een beeld

Om inzicht te krijgen op wijkniveau zal een risicokaart grondwaterproblematiek worden

ontstaan van de grondwaterstanden in de kernen en wijken. Daar waar de gemeente voornemens is maatregelen uit te gaan voeren die invloed kunnen hebben op de grondwaterstand (relinen of vervangen riolering), worden extra peilbuizen geplaatst en meegenomen in de monitoring. Deze werkmethode is doelmatig en voldoet voor de gemeente en wordt daarom ongewijzigd gehandhaafd.

Wel zal in het vervolg jaarlijks een rapportage worden gemaakt van de meetwaarden van de "monitoren grondwatermeetnet".

4.3.3 Inzicht in de risico's

Om het inzicht op wijkniveau in de (potentiële) grondwaterproblematiek te vergroten zal in 2015 een risicokaart grondwater worden opgesteld.

4.3.4 Loketfunctie

Eén loket voor alle watervragen

In de (grond)water- en afvalwaterketen zijn diverse overheden op diverse beleidsvelden actief. Iedere met eigen verantwoordelijkheden op onderdelen van het gehele spectrum. Diep en ondiep grondwater, oppervlaktewater, hemelwater en sanitair afvalwater. Omdat voor de burger niet duidelijk is welke overheid op welk gebied aanspreekbaar is zal de gemeente voor haar burgers, samen met de andere overheidspartijen in de water- en afvalwaterketen in 2015 een "WATERLOKET" inrichten. Dit waterloket krijgt een plaats binnen het KlantContactCentrum van de gemeente (KCC).

Er zal een integraal waterloket worden ingericht.

Eisen waterloket

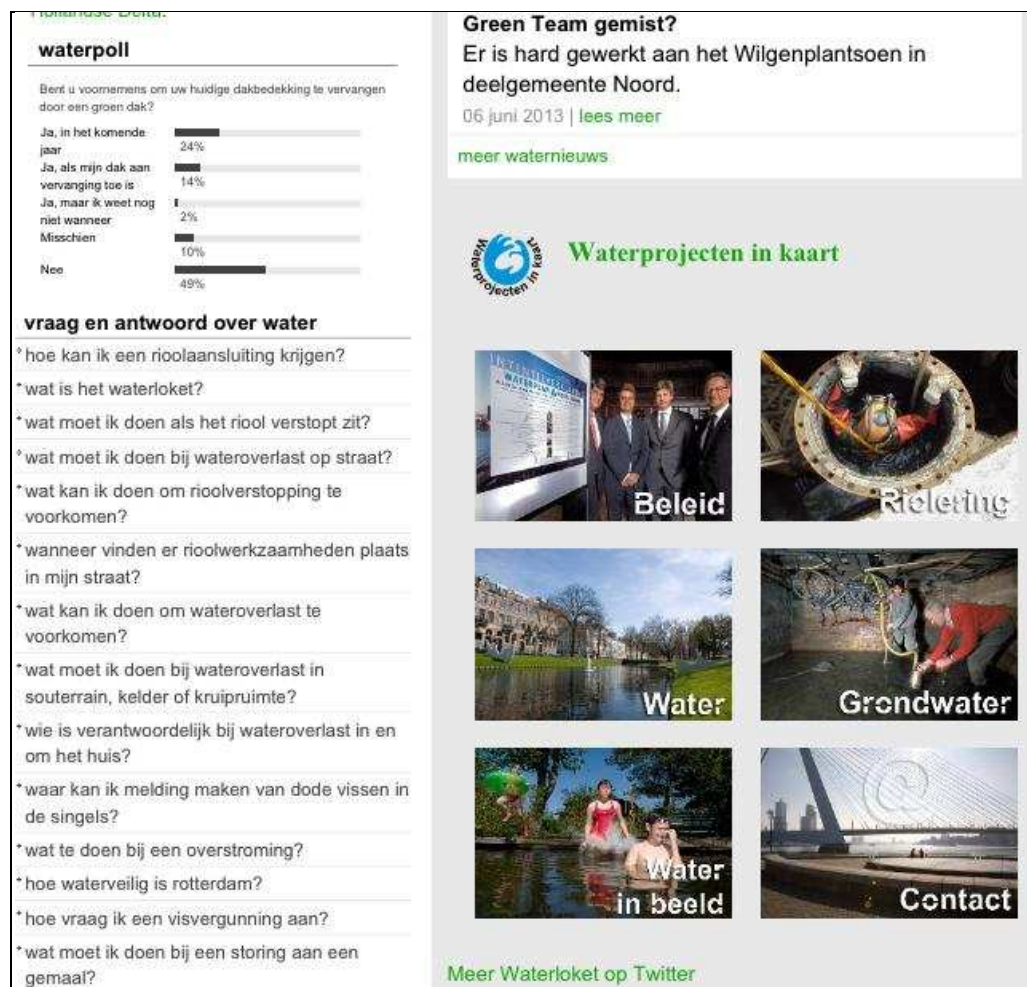
Een waterloket kan op vele wijzen vormgegeven worden. De gemeente Zuidplas stelt hieraan de volgende eisen:

- Het waterloket is een integraal loket voor water: hemelwater, grondwater, afvalwater en oppervlaktewater.
- Tevens moet de gemeente via het waterloket in staat zijn vragen van burgers en bedrijven over grondwater, afvalwater en oppervlaktewater op een effectieve manier kunnen beantwoorden.
- Goede informatie kan helpen in de acceptatie van (tijdelijke) (grond) wateroverlast. Daarom heeft het waterloket de mogelijkheid te communiceren naar burgers en bedrijven over alle facetten van (grond)water en afvalwater. Ook geeft het waterloket de gemeente de mogelijkheid te communiceren over nieuwswaardige waterzaken, waterprojecten die zij uitvoeren of te reageren op artikelen of items in de media ("water" = oppervlaktewater, grondwater, sanitair afvalwater en hemelwater).
- Het waterloket geeft de burgers de mogelijkheid om heel specifiek aan te geven waar (op perceelsniveau), wanneer en welke vormen van wateroverlast of -schaden optreden.
- HHSK dient te participeren in het waterloket om de doorzendfunctie mogelijk te maken. Ook de provincie zal aanspreekbaar moeten zijn voor zaken die tot haar zorgplicht en takenpakket behoren. Protocollen voor de doorzendfunctie dienen opgesteld te worden met deze partijen.

Het waterloket moet zowel een klachten- als informatieloket zijn en voldoen aan voorwaarden. Daarnaast dient het waterloket ook een inventariserende functie te hebben.

Zenden én ontvangen

Via het waterloket geeft de gemeente dus niet alleen waterinformatie en beantwoordt vragen, maar door de interactie met burgers en bedrijven krijgt de gemeente ook steeds meer en up-to-date informatie beschikbaar in een overzichtelijke database.

Figuur 4.2

Voorbeeld waterloket gemeente Rotterdam.

4.3.5 Communicatie over de grondwatertaak

De gemeente heeft een taak in het voorlichten van de burgers over de taken van de gemeente die tot de grondwaterzorgplicht behoren, maar de gemeente zal ook duidelijk moeten maken waar de grenzen van dat gemeentelijk takenpakket liggen en waar de burger zelf maatregelen moet nemen.

Het waterloket zal gebruikt worden voor de communicatie over grondwater.

Op de website (en later in het waterloket) zullen eenvoudige stroomschema's worden geplaatst aan de hand waarvan de burger zelf kan zien wie als eerste aan zet is voor het oplossen van zijn specifieke probleem. Ook kan advies gegevens worden over wat de burger zelf kan doen bij veel voorkomende grondwateroverlast. Deze stroomschema's kunnen ook gebruikt worden door de klachtenafhandelaar om samen met de melder de schema's door te lopen en het probleem en de oplossing samen met de melder te duiden.

grondwaterproblemen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zullen slechts gelijktijdig met het reguliere onderhoud en vervangingsprogramma worden opgelost.

Er wordt onderscheid gemaakt bij het nemen van anticiperende maatregelen naar bebouwingdichtheid.

De gemeente voert voor het in ontvangst nemen van drainagewater van particulier terrein een terughoudend en strikt beleid.

Uitsluitend de ontwatering voorzieningen in het openbaar gebied zullen door de gemeente worden beheerd.

4.4 Uitvoering maatregelen grondwaterzorgplicht

4.4.1 Doelmatige combinatie met andere werken

De gemeente zal doelmatig omgaan met middelen en resources. Dit betekent dat de aanleg van voorzieningen om grondwaterproblemen op te lossen, worden meegenomen bij geplande werkzaamheden aan het riool, de weg of het openbaar groen. Lopende meerjaren onderhouds- en vervangingsprogramma's zijn dus van belang bij de doelmatigheidsafweging.

4.4.2 Gedifferentieerd beleid naar bebouwingdichtheid

Anticiperende maatregelen

De gemeente kiest in gebieden waar grondwateroverlast bekend is en waar de bebouwingdichtheid relatief hoog is voor een actieve rol. Dit houdt in dat, waar grote structurele wijzigingen in de grondwaterstand mogelijk worden geacht, bijvoorbeeld bij vervanging van riolering, de gemeente de grondwaterstand actief zal monitoren mits de locatie gelegen is in stedelijk gebied. Op deze plaatsen legt de gemeente bij de vervanging van de riolering ook drainage aan of neemt andere anticiperende maatregelen. In gebieden waar geen overlast bekend is en in landelijk gebied neemt de gemeente een passieve rol aan en neemt geen anticiperende maatregelen. Op het moment dat er meldingen van grondwateroverlast vanuit dit gebied binnen komen, zal de gemeente onderzoek doen naar de klachten.

In stedelijke risicogebieden (gebaseerd op de op te stellen risicokaart) zal de gemeente anticiperende maatregelen nemen gelijktijdig met de eerstvolgende reconstructiewerkzaamheden aan groen, weg of riolering.

Ontvangst drainagewater particulier terrein

Wanneer particulieren in stedelijk gebied waar vrijval riolering aanwezig is, zich willen ontdoen van overtollig grondwater dat op particulier terrein verzameld is, kan de gemeente, gebaseerd op de afweging in haar beleid, dit in de openbare ruimte inzamelen en verder transporteren bijvoorbeeld in de riolering.

Net als bij de huisaansluiting van de riolering het geval is, zal de particulier verantwoordelijk voor zijn eigen drainage tot en met de aansluiting op gemeentelijke voorziening. Voorzieningen in de openbare ruimte kunnen daarmee, onder de voorwaarden zoals gedefinieerd in het beleid, helpen om problemen op particuliere percelen op te lossen. Drainage wordt bij voorkeur direct aangesloten op het oppervlaktewater, of op een verzameldrainage naar het oppervlaktewater.

In landelijk gebied waar drukriolering aanwezig is, zal de gemeente in geen geval overtollig grondwater in ontvangst nemen.

In alle gevallen blijven perceeleigenaren verantwoordelijk voor het grondwater en maatregelen op het eigen perceel.

4.4.3 Onderhoud

De ontwateringvoorzieningen in het openbaar gemeentelijk gebied zullen door de gemeente worden onderhouden. De dekking hiervoor zal gevonden moeten worden op de begroting beheer riolering. De gemeente zal geen onderhoud uitvoeren aan ontwateringvoorzieningen op particulier terrein.

Financiering van de beleidmaatregelen

De dekking van de kosten voor bestaand globaal beleid is reeds opgenomen in het vGRP 2011-2015.

5.1 Maatregelen huidige globaal beleid

Een aantal in deze nota genoemde maatregelen zijn reeds verankerd in het globale beleid zoals opgenomen in het vGRP 2011-2015. Met het vaststellen van dit vGRP, heeft de Raad ingestemd met financiering van deze maatregelen door middel van een kostendekkend rioolrecht en het beschikbaar stellen van de benodigde personele capaciteit die mede wordt gefinancierd uit het kostendekkend rioolrecht. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Grondwatermonitoring beperkt aantal peilbuizen;
- Klachtenafhandeling grondwater;
- Uitvoeren communicatietoek;
- Nemen van anticiperende maatregelen in stedelijk gebied.

5.2 Nieuwe maatregelen door nieuw beleid

In het geactualiseerde en gedetailleerde beleid zijn een aantal aanvullende maatregelen opgenomen. In het nieuwe GRP dat eind 2014 door B&W aan de Raad wordt voorgelegd, zal dekking van de kosten voor deze nieuwe maatregelen worden opgenomen. Door middel van een kostendekkend rioolrecht zullen de maatregelen en de benodigde personele capaciteit worden gefinancierd. Het gaat om de volgende maatregelen.

- Uitvoeren aanvullende communicatietoek;
- Nemen van aanvullende anticiperende maatregelen in stedelijk gebied;
- Aanleg en onderhoud grondwateroverlast maatregelen in openbaar gebied;
- Inrichten van een loketfunctie (waterloket) en het beheren van de informatiepagina op internet (ICT).
- Opstellen risicokaart grondwater.

De kosten voortkomend uit nieuw beleid zullen worden opgenomen in het nieuwe GRP. Financiering van de kosten wordt gevonden in een kostendekkend rioolrecht

Colofon

Beleidsnota grondwater Gemeente Zuidplas

Rapportnummer:	2013/X018/R001-2.0
Opdrachtgever:	Gemeente Zuidplas
Datum:	3-3-2014
Status rapport:	DEFINITIEF
Auteur:	Ing. E. Besseling Ing. N. Dijkstra
Gecontroleerd door:	ing. C. Osseweijer

OSSEWEIJER Projectmanagement en Advies
Burgemeester Letteweg 38
3233 AG OOSTVOORNE
06 – 52 43 40 17
KvK-nr. 24464421

©OSSEWEIJER Projectmanagement en Advies.

Alle rechten voorbehouden. Behalve uitzonderingen die door de wet zijn gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit rapport worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of op welke wijze dan ook.